

מהתיקנות הדף היומי

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

ליומא דהילולא של הרבי הקדוש בעל האמרי יוסף מספינקא זצוק"ל, הרה"ק רבי יוסף מאיר בן הרה"ק רבי שמואל צבי זצוק"ל, נלב"ע ו' אייר תרס"ט

אחד מחסידי הרבי הקדוש האמרי יוסף זצוק"ל היתה לו חנות שעונים. לימים הגיע גוי אחד מתושבי העיר ופתח חנות שעונים גדולה ומרווחת בסמוך לחנותו. כמובן שכל הגויים עברו לקנות באותה חנות, ופרנסתו של היהודי קופחה.

כמנהג חסידים קם ונסע לספינקא אל רבו הקדוש בעל האמרי יוסף, והגיע לשם בשעות הערב. אמר לו הרבי: "כעת אינני יודע מה לענות לך, הישאר כאן ללון, ומחר תחזור הביתה ברכבת". החסיד לא הבין כלל את תשובת הרבי, אך הוא נשאר לישון שם. בבוקר הוא שוב ניגש אל הרבי, וניסה שוב להסביר לרבי שגוי אחד לקח ממנו את כל פרנסתו, אך הרבי אומר לו: "איך לי מה לענות לך, פאר אהיים געזונטערהייט וראינערהייט, און דו וועסט זעהן אַ ישועה" [סע הביתה בשלום ובשלחה, ואתה עוד תראה את הישועה].

החסיד יצא לדרך, והנה כשהגיע לעירו הוא רואה שוטרים מסביב לחנותו של הגוי, והרבה אנשים עומדים סביב ומדברים בלהט. הוא ניסה לברר מה קרה, והנה הוא שומע שהתושבים מתלוננים שהגוי רימה אותם והיה מוכר להם תכשיטים מזויפים, וכעת כשהגיעו לחפש אותו הוא ברח לנפשו. כמובן שמאותו יום, כשהבינו התושבים שהיהודי לא רימה אותם מעולם, חזרו כולם לקנות אצלו, ושוב שרת הברכה בעסק שלו.

מרוץ הגאון הצדיק רבי בנימין מנדלזון זצוק"ל רבה של קוממויות, סיפר לכ"ק מרוץ הרבי הלב שמחה מגור זצוק"ל, שהגאון רבי דוד שפרבר זצ"ל גאב"ד בראשוב, בצעירותו היה חשוך בנים, ונסע אל הרבי האמרי יוסף להזכיר את עצמו שיזכה לזרע של קיימא. ציוה לו הרבי ללמוד בכל יום קטע מסויים בפירוש האור החיים הקדוש על התורה, ואכן לאחר תקופה קצרה הוא נושע. אולם לימים שכח הרב מבראשית איזה קטע זה ולא יכל להיזכר בו עד סוף ימיו.

כששמע זאת הרבי הלב שמחה נענה ואמר: "כל ספר האור החיים הקדוש מסוגל לזה, שהרי האור החיים הקדוש לא זכה לזרע של קיימא, ועל כן הוא הכניס את הכוח לך בספרו הקדוש..."

הסגולה של הרבי הקדוש האמרי יוסף לזרעא חיא וקיימא

ארצות הברית, פסח תש"פ. הימים ימי האימה, הסגרים וההגבלות, והפחד מפני הנגיף הלא מוכר.

אלמנה ישישה אחת, שמחוסר ברירה היה עליה לערוך את ה"סדר" לבד בביתה. בערב חוג התקשר אליה אחד השכנים שגר ממולה, והציע לה שהוא יפתח את הדלת בעריכת הסדר, והוא יעמיד את שולחנו סמוך לדלת, וגם היא תפתח את הדלת שלה וכך היא תוכל להצטרף אליו מביתה.

האלמנה שמחה על ההצעה, ואכן היא פתחה את דלת ביתה ושמעה כל מילה ומילה, וכך התנהל הסדר לשיעור רצונה. בליל הסדר השני שוב פתחה את הדלת, ושוב הצטרפה לסדר של השכן המסור. מיד במוצאי יו"ט התקשר אליה בנה ושאל בשלומה: איך עברו ימי החג ואיך היו הסדרים? "נפלא", אמרה האם, "הרגשתי ממש כמו בבית. מענין שהשכן הזה נוהג בדיוק כמו אביך ז"ל, אותם ניגונים, אותו נוסח, זה נתן לי הרגשה נפלאה..."

"אמא!", אמר הבן בהתרגשות, "עכשיו אני מבין. כשבוע לפני החג פנה אלי אותו שכן וביקש ממני שאקליט לו את כל הניגונים והנוסח שאבא היה שר בליל הסדר, וביקש שאפרט לו את כל המנהגים שאבא היה נוהג..." מוראדיג! שבוע לפני פסח, שבוע של קורונה, מחזרים אימה, הילדים בבית, ויהודי זה יושב ומשנן את הנוסח של השכן, את הניגונים, את המנהגים, הכל כדי להרנין לב אלמנה, שתרגיש בבית. לשמח עוד נפש בחדה! מי כעמך ישראל!

בענין זה נביא סיפור נוסף המובא בספר חשוך חמד על פסח.

בחדש ניסן אחד הלך מרן פוסק הדור הגאון הגדול רבי שלמה זלמן אויערבך זצוק"ל לברך את ברכת האילנות ליד אחת החצרות בשערי חסד שכונת מגוריו, חצר שהיתה שייכת לאלמנה אחת.

עבר שם אחד מתושבי השכונה ואמר לרבי שלמה זלמן: "הרב רואה שכאן יש רק אילן אחד, אך שם בסוף הרחוב בחצר מסוימת ישנם שני אילנות, והרי יש הידור לברך על שני אילנות, כמו שאומרים בלשון הברכה "וברא בו בריות טובות ואילנות טובות" בלשון רבים".

ענה לו רבי שלמה זלמן בנועם: "אתה לא רואה את האלמנה בעלת החצר, העומדת בחלון ומצפה שיבואו לברך דווקא בחצר ביתה? זהו הידור המצוה שלי..."

(מתוך הפתיחה לשיעור, ח' ניסן, פסחים דף ק"כ)

אין בודקין מן המזבח ולמעלה

בהכנת השיעור מצאתי סיפור נורא, ועל ידו הבנתי סיפור אחר.

שלוחא דרחמנא הרב החסיד רבי אברהם

עדיין יש לך חשק לכסף?!

הרבי הקדוש בעל התפארת שלמה מרדומסק זצוק"ל היה נוהג לפעמים כששאלו אותו דבר מה היה עונה במילתא דבדיחותא.

בעיר רדומסק הסתובב איש מוסר ובעל עבירה גדול רח"ל, שתמיד היה מתחבא מפני הרבי הקדוש שלא יראה אותו ולא יוכיח אותו בדברי מוסר. פעם אחת נולד לאותו איש בן, ועל כן היה מוכרח ללכת לרבי הקדוש לכבדו בסנדקאות כנהוג. הוא נכנס לרבי, ואמר: "באתי לכבד את הרבי במצוה". ומיד הרים הרבי התפארת שלמה את קולו ואמר: "עבירות אתה עושה בעצמך, ובמצוות אתה מכבד אותי"? נענה האיש בעזות ואמר: "אם הרבי יבייש אותי ולא יבוא לברית, הרי יהיה לו עבירה!". השיב הרבי ואמר: "אתה עושה עבירות גדולות מאוד, ולי אתה לא נותן לעשות אף את העבירה הקטנה הזו?"... ואז התחיל לדבר איתו דברי מוסר עד שהאיש חזר למוטב.

פעם שאל הרבי על מה שאנו אומרים כל בוקר "הגומל חסדים טובים לעמו ישראל", וכי יש חסדים שאינם טובים? ותירץ בדרך בדיחותא, משל למי שנפל ושבר את רגלו רח"ל, אך חסד גדול נעשה לו שהרי היה יכול לשבור ח"ו גם את הרגל השנית. והנה באמת דבר זה הוא בבחינת חסד, אבל אין זה חסד טוב. זה הכוונה "הגומל חסדים טובים", שהחסדים יהיו טובים, שלא יפול ולא ישבור ח"ו אפילו רגל אחת...

פעם ראה הרבי בעל התפארת שלמה את אחד הלומדים שנדרם בבית המדרש באמצע הלימוד, ניגש אליו להעיר אותו, ושאל אותו "האם אתה יודע לתרוץ את קושיית רב החובל"? הלמדון שהיה בקי בש"ס ופוסקים תמה מאוד על הדברים, הוא עדיין לא שמע מעודו על קושיית רב החובל. הוא חשב וחשב, ולבסוף אמר לרבי שהוא אינו יודע במה מדובר. אמר לו הרבי שהכוונה היא על קושיית רב החובל שהקשה ליונה בן אמיטי, כמו שנאמר "ויאמר אליו רב החובל מה לך נדרם קום קרא אל אלקיך"...

ופעם ראה הרבי למדן אחד שישב כל הלילה בבית המדרש ולמד שלשה דפי גמרא עם תוספות בעיון, ואותו למדן היה בטבעו אוהב כסף. ניגש אליו הרבי ואמר: **ווי העמודים** - למדת ששה עמודי גמרא, **וחשוקיהם כסף** - ועדיין יש לך חשק לכסף?...

זהירות ככבודה של אלמנה

הרמב"ם בהלכות דעות (פרק ו הלכה ז') כתב: "חייב אדם להזהר ביותמים ואלמנות, מפני שנפשו שלמה למאד ורוחם נמוכה, אף על פי שהן בעלי ממון, אפילו אלמנות של מלך ויתומיו מזהרים אנו עליהן, שנאמר כל אלמנה ויתום לא תענון. והיאך נוהגין עמהן, לא ידבר אליהם אלא רכות, ולא ינהוה בהן אלא מנהג כבוד, ולא יכאיב גופם בעבודה ולבם בדברים קשים, ויחוס על ממונם יותר מממון עצמו".

נספר סיפור נורא שהתפרסם בגליון הנפלא "קנין תורה" של חסידות תולדות אהרן:

מיני מתיקה

בהכנת השיעור העניק לי בורא עולם בחמלת ה' עלי ובסייעתא דשמיא וורט, אולי זה בדרש, ואולי זה גם קרוב לפשט. הגמרא אומרת במסכת כתובות (דף קד ע"א): "בשעת פטירתו של רבי זקף עשר אצבעותיו כלפי מעלה ואמר, רבונו של עולם גלוי וידוע לפניך שיגעתי עשר אצבעותי בתורה ולא נהייתי אפילו באצבע קטנה". אומר רש"י (במהדורה קמא ד"ה שיגעתי): "שיגעתי עשר אצבעותי בתורה - כלומר עסקתי בתורה בכל כוחי". והתוספות במקום מביאים את דברי המדרש "עד שאדם מתפלל שיכנסו דברי תורה לתוך גופו, יתפלל שלא יכנסו מעדנים לתוך גופו". ולכאורה יש להבין מה הכוונה שעסקתי בעשר אצבעותי, ואיך קשור לזה המדרש שתוספות מביא. אולם למעשה אם נעמיק נראה שהכל חטיבה אחת. רבינו הקדוש רצה להיות שקוע בתורה, ורק בתורה, מה הוא עשה? הוא לא רץ כל 10 דקות לשתות קפה, הוא לא הכניס מעדנים לתוך גופו, כי כשאדם אוכל בשר בקר באמצע היום הרי הוא מתעייף ורוצה לישון, הוא אוכל ארוחה כבידה זה מתיש. כל הדברים האלו מוציאים את האדם מלימוד התורה, אז עד שאדם מתפלל שיכנס תורה לתוך גופו יתפלל שלא יכנסו מעדנים לתוך גופו, ואז הוא אינו מתעייף מהאוכל והשתייה, והוא יכול ללמוד כמה שיותר. וממילא מובן מה זה עסקתי בתורה בכל כוחי, כי כוחו היה במתניו מזה שלא הרבה באכילה ושתייה, וכך השקיע את כל גופו בתורה הקדושה.

יוסף שפירא ז"ל היה חתן אצל בנו של גאב"ד פרשבורג מרן הגאון הצדיק רבי עקיבא סופר זצוק"ל בעל הדעת סופר. בתקופה שבין האיזוסין לחתונה הזמין אותו זקנו מרן הפרשבורג'ער רב באחד מימי חול המועד פסח לסעוד אצלו. ר' אברהם יוסף היה רגיל מהבית בכל מיני חומרות, ולא ידע להשית עצה בנפשו, היות ואצל זקנו אוכלים שרויה. הוא עלה למרן שר התורה גאון ישראל הטשעבינער רב זצוק"ל להתיעץ איתו מה לעשות, ומרן שר התורה ענה לו: "הרי זו משנה מפורשת...". לתמיחתו של ר' אברהם יוסף הסביר הגאון מטשעבינ: "הרי המשנה אומרת אין בודקין מן המזבח ולמעלה! על השולחן של הפרשבורג'ער רב נכד רבן של ישראל מרן החתם סופר זצוק"ל אין מה לחשוש..."

עם סיפור זה הבנתי דבר נוסף. הרבה שנים זכיתי ברוך השם לקירבה אצל הצדיק הנודע שמו הולך לפניו מרן בעל חיי הלוי שליט"א הגאון רבי יוחנן וואזנר שליט"א ממונטריאל, הקב"ה יאריך ימיו ושנותיו מתוך בריות גופא, שימכה להפיץ את התורה הקדושה ואת ספריו הקדושים בכל העולם כולו. ראיתי אצלו הנהגה מיוחדת שקיבל על עצמו, שלא לאכול בשר כל השנה, זאת בגלל חומרות מסוימות בנושאי כשרות, אבל כשרבי צדיק נותן לו שירים, הוא אוכל מה שהרבי נותן. וכשהיה מגיע לסעודת ראש חודש אל הרבי איש אלקים קדוש מרן בעל

העבודת עבודה מטאהש זצוק"ל, היה הרבי נותן לו מלא חפניים שירים מהבשר, כי הרבי ידע שלולא זה הוא אינו אוכל בשר.

תמיד תמהתי על הנהגה זו, מה ההבדל? הרי אם יש חומרא שלא לאכול מבשר זה למה זה שונה כשהרבי נותן?! אולם משמעתי את הסיפור של הרב שפירא עם שר התורה מטשעבינ זצ"ל, הבנתי את מעשיו של מרן בעל חיי הלוי, שהרי אין בודקין מן המזבח ולמעלה... (מתוך הפתיחה לשיעור, ה' ניסן, פסחים דף ק"ז)

אליבא דהלכתא

הלכות ומנהגי ספירת העומר - ממרן פוסק הדור הגאון הגדול רבי שלמה זלמן אויערבאך זצוק"ל

(נדפס בקובץ תורני מבקשי תורה חלק יט)

- א. בנוסח הלשם יחוד שלפני ספירת העומר אומרים "לקיים מצות עשה של ספירת העומר", ואין בכך חשש אע"פ שספירת העומר בזמן הזה לרוב הפוסקים אינה אלא מדרבנן, לפי שמצוה דרבנן קרויה גם כן 'מצות עשה', ולא יכוון במחשבתו למצוה דאורייתא דווקא או דרבנן.
- ב. מי שיש לו כרטסת עם כרטיסים לספירת העומר [לכל יום כרטיס אחד], מותר לו לחפש בשבת את הכרטיס של ספירת היום ואין בו משום חשש בורר. וכן כרטיס שיצא ממקומו מותר להחזיר אותו למקומו הנכון בכרסטת.
- ג. מי ששכח לספור בלילה ונזכר לספור למחרת בבין השמשות, אינו יכול לספור עוד בשאר הימים בברכה.
- ד. גם בימים המותרים בתספורת, כל מקום לפי מנהגו, אסור בריקודים ומחולות, חוץ מיום ל"ג בעומר שמרבין בו קצת שמחה.
- ה. בימי הספירה יש להימנע מכל שירה המעוררת ריקוד, אבל שירה שמרוממת את האדם ואינה מביאה אותו לריקודים אין להימנע ממנה.
- ו. נער שהגיע לעול המצוות בימי הספירה ורוצה להסתפר לכבוד הבר מצוה, יסתפר לכתחילה בעודו קטן לפני שנכנס לעול המצוות, ואם לא היה יכול להסתפר לפני זה, מסתבר שמותר לו להסתפר גם לאחר מכן, אבל לאביו אסור להסתפר.

מקולמוסם של הקוראים

בשני מיני ברכות באדם אחד ומעשה אחד התלוי זה בזה, כגון פסח חבב שחגיגה באה עם הפסח, משום הכי נקט נמי להאי עובדא דאבי הבן מברך שתיים". ברצוני להוסיף הסבר נוסף שעלה בדעתי בסיעתא דשמיא ולהציעו ללומדים. בסוף פרשת בא מדובר מעניני פדיון הבן, "קדש לי כל בכור וגו' באדם ובבהמה וגו'", וסמוך לו מתחיל הכתוב בענין פסח: "זכור את היום הזה וגו', מצות יאכל וגו', והגדת לבנך ביום ההוא וגו'", ומיד בסמוך שוב מתחיל הכתוב "והעברת כל פטר רחם וגו' וכל בכור אדם בבניך תפדה". הרי שפסח ופדיון הבן הם סמוכים, וכיון דדרשינן סמוכין סמכה הגמרא ב' ענינים אלו יחד.

לכבוד הגאון הגדול רבי אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

מסכת פסחים מסיימת בעובדא שרבי שמלאי נקלע לפדיון הבן ושאלו אותו כמה שאלות אודות ברכת פדיון הבן. לכאורה הדבר תמוה מה ענין סיפור זה לכאן, הרי הגמרא אינה מדברת כלל מענין פדיון הבן?

לומדי הדף היומי בודאי ראו את פירושו של הרשב"ם על אתר, וז"ל: "משום דאיירי מתניתין

אשמח אם מי מבין קוראי העלון ימצא מראה מקום לרעיון זה.

ברכת ישר כח על האכסניא הנפלאה ועל דברי החיזוק, **דוד כץ**

פעם נכנס יהודי ירושלמי אל מרן הרב מבריסק זצוק"ל ושאלתו בפיו: בנו רוצה לנסוע לשיבה, והוא מבקש לשאול להיכן יסע ללמוד, לפוניבז' או לסלבודקא? נענה הבריסק'ער רב ואמר: "בנוגע ללימוד אין שום הבדל, זה תלוי רק בשקידה שלו. אם הוא שקדן, הוא ילמד ויצליח בכל מקום, ואם הוא לא שקדן, ממילא לא יעזור לו שום דבר. אלא מה, צריך גם לאכול כראוי כדי שיהיה לו כח ללמוד, אז תברר איפה יש אוכל יותר טוב..."

נקודה למחשבה:

לשמיעת שיעורי הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי בקול הלשון חייג: 073-295-1340 | לקבלת העלון בדוא"ל: a0548470661@gmail.com

להרצאות | לשיעורים | להנצחות | לתגובות | לתרומות, ולכל ענין אחר בנוגע לגליון: 054-847-0661